

Monografia parafii greckokatolickiej
i prawosławnej
św. Mikołaja Biskupa Mireńskiego (z Miry)
w Świdnikach

....

(praca w trakcie opracowywania)

Renata Kulik, Henryk Kulik

Wszelkie prawa autorów zastrzeżone

1. Wstęp

2. Parafia greckokatolicka św. Mikołaja Biskupa Mireńskiego (z Miry) w Świdnikach na przestrzeni dziejów

2.1. Opis dziejów parafii, XVII wiek

3 czerwca 1696 roku cerkiew w Świdnikach należała do protopopi chełmskiej w diecezji chełmskiej¹.

2.1. Opis dziejów parafii, XVIII wiek

20 grudnia 1721 roku parafia była wizytowana przez biskupa chełmskiego Józefa Lewickiego².

W 1744 roku parafia była wizytowana przez wizytatora bądź biskupa chełmskiego Felicjana Filipa Wołodkowicza³.

W 1759 roku w Świdnikach była parafia greckokatolicka pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa. Parafia należała do dekanatu chełmskiego diecezji chełmskiej. Parafia była pod patronatem szlacheckim. Cerkiew parafialna była drewniana⁴.

15 lipca 1759 roku parafia była wizytowana przez wizytatora bądź biskupa chełmskiego Maksymiliana Ryłło⁵.

W 1774 roku parafia była wizytowana przez regensa (rektora) Seminarium Duchownego w Chełmie ks. Faustyna Kaubę (z zakonu bazylianów). W tym samym roku rektor wizytował także parafię w Tuczępach⁶.

W 1777 roku parafia była wizytowana przez wizytatora bądź biskupa⁷.

W 1798 roku parafia była wizytowana przez wizytatora bądź biskupa⁸.

Cerkiew w Świdnikach – filialną parafii w Grabowcu

Na początku wladania Austriaków tą częścią Polski (zabór austriacki) cerkiew w Świdnikach została filialną cerkwią parafii w Grabowcu (w wyniku przeprowadzonej regulacji cerkwi i kościołów)⁹. Stało się to w 1795 roku decyzją Gubernium Lwowskiego¹⁰.

¹ Gil Andrzej, „Chełmskie diecezje obrządku wschodniego. Zagadnienia organizacji terytorialnej w XVII i XVIII wieku” w Stępień Stanisław (red.), „Polska-Ukraina, 1000 lat sąsiedztwa. T. 5, Miejsce i rola Kościoła greckokatolickiego w Kościele powszechnym, Przemyśl”, 2000, s.44-46.

² APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 3, 37-42.

³ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 3, 37-42.

⁴ Kołbuk KW, s. 298.

⁵ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 3, 37-42.

⁶ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 3, 37-42; APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki [powiat hrubieszowski]. Parafia Tuczępy, sygn. 35/95/0/10/542, k. 4-10.

⁷ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3.

⁸ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3.

⁹ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3.

¹⁰ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 9, 31.

Cerkiew filialna Świdniki parafii Grabowiec (1795-).

2.1. Opis dziejów parafii, XIX wiek

Według inwentarza cerkwi filialnej (parafii Grabowiec) w Świdnikach z 29 października **1814** roku, sporządzonego na zlecenia biskupa chełmskiego Ferdynanda Dąbrowy Ciechanowskiego, plebania była wykonana z drewna sosnowego tartego na węgły i kryta słomą. W plebani była izba z garderobą i izba czeladnia z komórką. Plebania nie wymagała remontu). Przy plebani były drewniane zabudowania ekonomiczne: stodoła, szopa, stajnia i obora pod jednym dachem a także szpichlerz z komórką. Przy szpichlerzu była szopka z chrustu pleciona na sprzęty gospodarskie. Zabudowania ekonomiczne były wykonane z drewna z lasu dworskiego przez kolatora cerkwi Szymona Szokalskiego¹¹.

W 1814 roku do cerkwi świdnickiej należały następujące grunty: pole zwane namuły (liczba topograficzna 271) – 12 morgów 1366 sążni; pole Czartoria zwane, tj. zagumieniek leżący między zagumienkach włościańskimi, za sadem dworskim (l.top. 445) – 2 morgi 1263 sążni; łąka na namulach przy granicy żukowskiej (l.top. 210) – 7 morgów 718 sążni, ogród i grunt, na którym stopi budynek plebanii (l.top. 31, 32) – 1326 sążni. Cerkiew korzystała także z pola, które wykarczowano z lasu oraz z ćwierci pola w Rogowie (pola te będą należały do cerkwi, gdy cerkiew będzie parafialna). Ponadto zamiast dziesięciny od każdego ćwiartka we wsi Żuków, należącej do gminy świdnickiej, po 30 snopków żyta a od półćwiartka po 15 snopków. Kolator świdnicki miał wolny wyręb w lesie (za asygnatami dworskimi), wolny wypas bydła i koni na gruntach dworskich i gromadzkich¹².

W 1814 roku do cerkwi świdnickiej należały wsie: Świdniki, Rogów, Żuków, Stanisławka, Żurawłów¹³.

24 listopada 1814 roku została podpisana rezolucja dla uzyskania dla cerkwi w Świdnikach statusu parafialnej (dziedzica dóbr Świdniki u konsystorza generalnego). W związku z tym 07.04.1816 dziedzic wysłał projekt zobowiązania budowy murowanej cerkiewi i zwiększenia funduszy (zapisy znalazły się później w akcie notarialnym z 22-07.1816)¹⁴.

22 lipca **1816** roku Stanisław Antoni Batowski zobowiązał się, w akcie notarialnym sporządzonym u notariusza Ludwika Popławskiego w Hrubieszowie, do wybudowania cerkwi murowanej w Świdnikach. Świadcami tego byli: Antoni Batowski obywatel zamieszkały w Chyżowicach, Michał Lewicki podsędek cywilny powiatu hrubieszowskiego zamieszkały w Hrubieszowie¹⁵.

Stanisław Antoni Batowski stwierdził – we wspomnianym akcie, że cerkiew świdnicka przez „swoją dawność tak dalece upada, że w dalszym czasie Ofiary Świętej i Obrządków religijnych nie można w tej sprawować”¹⁶.

Kolator cerkwi świdnickiej, w akcie notarialnym z 22 lipca 1816 roku, stwierdził, że „Chwała Boska w tej cerkwi nie ustawała ale owszem pomnożona była a szczególnie ażeby liczni Parafianie Gminy Świdniki a niedostatek miejscowego parocha w niedogodnym od Miasta Grabowca zostaje położeniu w pełnieniu obowiązków religijnych katolickich i przyjmowaniu sakramentów świętych” do beneficjum parocha świdnickiego dodaje

¹¹ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 4-6.

¹² APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 4-6, 14.

¹³ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 14.

¹⁴ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 1.

¹⁵ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 2-5.

¹⁶ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3.

następujące grunty: pole na Pamulach (z lasu dworskiego świdnickiego wykarczowane przez obecnego kolatora) – 12 morgów 51 sążni, ćwierć pola w Rogowie zwane „pusto” od samej granicy żukowskiej – 6 morgów 475 sążni. Paroch świdnicki będzie miał wolny wyręb w lesie (za asygnatami dworskimi), wolny wypas bydła i koni w miejscach, gdzie gromada świdnicka będzie wypasała¹⁷. Kolator zobowiązał się do wybudowania cerkwi, przy czym poprosił parafian o pomoc przy zwiezieniu materiałów i przy „mularzach”¹⁸. Kolator traktując ten akt, jako akt erekcji, zastrzegł sobie jak i swoim sukcesorom „prawo prezenty” parocha świdnickiego¹⁹.

Cerkiew została wymurowana w **1818** roku²⁰.

W okresie 3-15 maja **1820** roku zostały przeprowadzone misje w greckokatolickiej cerkwi w Świdnikach²¹. Na nauki była przeznaczona spora grupa księży. Prefektem misji był sekretarz i konsultor diecezji ks. Śniatyński; wiceprefektem asesor konsystorza i dziekan zamojski Jakub Tyski; misjonarzami: asesor konsystorza i dziekan tyszowiecki Antoni Hryniewiecki, superior konsystorza ks. Joachim Dołbieński, dziekan grabowiecki ks. Maciej Sierociński, dziekan dubieniecki ks. Mateusz Bielawski, dziekan hrubieszowski ks. Michał Chilewski, dziekan horodelski ks. Maciej Paluchtowicz, pleban parafii Peresołowice Mikołaj Lawrysiewicz, pleban parafii Horyszów Polski, ks. Bazyli Dębicki, pleban parafii Grodysławice, ks. Michał Bradkiewicz, pleban parafii Sulmice ks. Antoni Radkiewicz; katechetami: pleban parafii Poladowice (?) ks. Eliasz Pocij, pleban parafii Sitno ks. Jan Śmigielski, pleban parafii Wakijów ks. Jan Dyakowski, wikariusz parafii Cześniki (?) ks. Stefan Sanocki; spowiednikami: wikariusz parafii Nowosiółki ks. Jan Koźmiński, wikariusz parafii Buśno ks. Andrzej Sajkowicz, administrator parafii Strzyżów ks. Antoni Zborowicki. W naukach brali także udział wszyscy księża dekanatu grabowieckiego²².

14 lipca **1820** roku sufragan diecezji chełmskiej biskup bełski Wincenty Siedlecki wizytował cerkiew w Świdnikach (której kolatorami byli Stanisław Antoni Batowski i jego żona Katarzyna z Jankowskich)²³.

W testamencie z 21 lipca 1821 roku Stanisław Antoni Batowski zobowiązał przyszłych właścicieli Świdnik do kontynuowania prowadzenia domu dla ubogich²⁴.

27 listopada 1821 roku proboszcz parafii łańciskiej w Grabowcu ks. Kazimierz Malicki wysłał list do biskupa greckokatolickiej diecezji chełmskiej, w którym opisał przyczyny dlaczego jest przeciwny podniesieniu cerkwi filialnej w Świdnikach na parafialną²⁵.

Ponownie parafia Świdniki

Parafia Świdniki należała do dekanatu grabowieckiego (-**1824-1863**-)²⁶.

3 października **1826** roku Stanisław Antoni Batowski uczynił zapis na utrzymanie trzech ubogich w szpitaliku przycerkiewnym²⁷.

¹⁷ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3, 4.

¹⁸ Oznacza: murarzach.

¹⁹ APL ChKG, [Dawne dokumenty dotyczące uposażenia cerkwi świdnickiej], sygn. 35/95/0/10/517, k. 3, 4.

²⁰ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 11.

²¹ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 13, 14.

²² APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 13.

²³ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 21.

²⁴ APL KancelariaMSGL, sygn. 35/234/0/-/36, k. 81.

²⁵ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 31.

²⁶ Spis DGCh 1863, s. 9; Rocznik 1824, s. 77; Rocznik 1826/27, s. 168; Kołbuk DU, s. 245; APL ChKG, sygn. 35/95/0/14/1167, k. 264.

²⁷ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 188.

17 października **1828** roku została przeprowadzona wizytacja greckokatolickiej cerkwi parafialnej św. Mikołaja w Świdnikach leżącej w dekanacie grabowieckim przez kanonika honorowego katedry chełmskiej dziekana grabowieckiego ks. Macieja Sierocińskiego. Kolatorem cerkwi był Onufry Batowski. Wizytacja została przeprowadzona w obecności kolatora i członków dozoru kościelnego: Aleksandra Kruka, Jerzego Barana²⁸.

Podczas dziekańskiej wizytacji parafii, w 1828 roku, cmentarz przycerkiewny (już wówczas nieczynny²⁹) miał długość 24 sążni a szerokość 12 sążni. Cmentarz był ogrodzony murowanym parkanem. Od zachodu była drewniana podwójna brama z drewnianą furtką, od północy drewniana furtka. Rosły na niej „dawniej” posadzone topole. Po lewej stronie tego cmentarza około frontu cerkwi znajdowały się dwa pomieszczenia murowane (jedno dla diaka a drugie dla „Dziadów Szpitalnych”)²⁹.

Zmarłych chowano na cmentarzu „w polu”. Cmentarz był ogrodzony parkanem „z dylów ciętych na słupki”. W parkanie była kruchta kryta słomą dla złożenia ciał zmarłych. Na cmentarzu „już” posadzono topole i wystawiono drewnianą figurę na czerwono pomalowaną³⁰.

Ołtarz w cerkwi był pomalowany na ciemno-zielony kolor z elementami złotej farby. Na ołtarzu jest obraz Matki Boskiej trzymającej Pana Jezusa. Nad obrazem pomalowano Zmartwychwstanie Pańskie. Obraz był przyozdobiony srebrną sukienką. Wokół obrazu znajdowały się cztery sznury korali francuskich i dwa srebrne wota. Po prawej stronie głównego ołtarza jest ołtarzyk, podobnie malowany do głównego, na którym znajduje się obraz św. Mikołaja Mireńskiego. Dalej na prawo pomalowano na ścianie wizerunek św. Katarzyny Sienneńskiej. Po lewej stronie głównego ołtarza znajdował się ołtarzyk (wykonany podobnie do pozostałych) Pana Jezusa. Dalej na lewo pomalowano na ścianie wizerunek św. Stanisława Biskupa Krakowskiego. Na dachu cerkwi znajdują się dwa metalowe krzyże, w tym jeden na bani³¹.

W cerkwi znajdowały się ponadto następujące przedmioty: obraz procesyjny (z jednej strony z wizerunkiem Niepokalanego Poczęcia NMP, a z drugiej św. Mikołaja); metalowy krzyż procesyjny z pasją, ławki drewniane na czerwono malowane (6 szt.), konfesjonały (2 szt.), lichtarze (7 kpl.), aparaty, ornaty (4 szt., w tym jeden wg łacińskiego obrzędu), chorągwi (5 szt., jedna z wizerunkami św. Szczepana i św. Michała, druga z wizerunkami Pana Jezusa na krzyżu, Matki Bolesnej; trzecia z wizerunkami św. Andrzeja i Pana Jezusa Miłosiernego; czwarta z wizerunkami św. Barbary i Niepokalanego Poczęcia NMP; piąta żałobna z ukrzyżowaniem Pana Jezusa i wyobrażeniem śmierci). Ponadto była ewangelia (edycja poczajowska), mszał wielki i mały (edycja wileńska), ewangelia polska z naukami, psalterz (edycja poczajowska)³².

Na cmentarzu przycerkiewnym po prawej stronie cerkwi znajduje się murowana dzwonnica (z jednym większym dzwonem i dwoma mniejszymi). W piwnicy dzwonnicy znajduje się trupiarnia dla chowania ciał zmarłych³³.

W 1828 roku do parafii należały następujące miejscowości: Świdniki (60 domów z 340 mieszkańcami) Rogów (33 domy z 170 mieszkańcami), Żuków (52 domy z 270 mieszkańcami). Diak przy cerkwi otrzymywał od gromady (rocznie) 80 zł i 14 korców zboża

²⁸ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

²⁹ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

³⁰ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

³¹ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

³² APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

³³ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42.

a z dworu 20 zł i 2 korce zboża a także jeden morg ogrodu³⁴.

W **1829** roku zostały zakupione przez Onufrego Batowskiego organy do cerkwi w Świdnikach³⁵.

W **1840** roku wieś należała do parafii greckokatolickiej w Świdnikach³⁶.

Według inwentarza cerkwi parafialnej z 9/21 kwietnia **1842** roku parafia posiadała księgi metrykalne od 1786 roku (4 tomy), księgi akt cywilnych 1810-1826 (16 tomów), księgi akt cywilno-religijnych: urodzeń (2), małżeństw (1), zgonów (2)³⁷.

Według stanu na 8/20 października 1842 roku w parafii greckokatolickiej w Świdnikach (dekanat grabowiecki) było 101 „dymów” – gospodarzy grekokatolików. Kolatorem cerkwi był Onufry Batowski. Parafia płaciła diakowi 15 rubli. Diak mieszkał w szpitaliku³⁸.

Według wykazu sporządzonego, 4 listopada **1850** roku, przez Radę Opiekuńczą Zakładów Dobroczynnych Powiatu Hrubieszowskiego w parafii funkcjonował dom szpitalny, który miał zatwierdzone fundusze na funkcjonowanie³⁹.

Dziadem cerkiewnym (pomocnikiem w cerkwi) był Jan Demczuk (-1854-)⁴⁰.

14 stycznia **1861** roku sporządzono spis majątku cerkwi w Świdnikach według instrukcji Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych z 5/17.12.1853. Spis został sporządzony przez wicedziekana grabowieckiego proboszcza parafii Horyszów Ruski ks. Aleksandra Groszkowskiego, zastępy wójta gminy Miączyn Stanisława Męczyńskiego, administratora parafii Świdniki ks. Jana Liszkiewicza i prezesa dozoru kościelnego Tadeusza Węgleńskiego (w obecności dwóch członków dozoru kościelnego Jakuba Kowalczuka i Wasyla Barana). Roczny dochód proboszcza wynosił 60 rs 93½ kop., diaka 16 rs 87 kop. Na utrzymanie trzech „działów szpitalnych” wydawano 42 rs 84 kopiejek⁴¹.

W 1861 roku parafia liczyła 574 parafian, z tej liczby 211 mieszkało w Świdnikach, 72 w Rogowie a 291 w Żukowie⁴².

W **1862** roku cerkiew św. Mikołaja Biskupa Mirskiego była w dobrym stanie. Kolatorem cerkwi był Tadeusz Węgleński (-1862-)⁴³. Pleban miał do dyspozycji drewniany dom (2 pokoje, 25½ łokci x 15 łokci) oraz zabudowania ekonomiczne, tj. szpichlerz, obora, chlew, dwie stodoły, stajnia, piwnicę murowaną. Był także, w pobliżu cerkwi, drewniany dom dla diaka oraz służącego (podzielony na dwie części, 24 łokcie x 16 łokci). Nie było żadnej stancji dla czeladnika⁴⁴.

W 1862 roku w parafii było 418 parafian, 44 urodzeń, 7 ślubów, 34 zgonów⁴⁵.

³⁴ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 37-42..

³⁵ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 51-56.

³⁶ Rzemieniuk USP, s. 225.

³⁷ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 53-56.

³⁸ APL ChKG, O diakach, śpiewakach i bractwach, sygn. 35/95/0/14/1167, k. 264.

³⁹ APL KancelariaMSGŁ, sygn. 35/234/0/-/36, k. 15.

⁴⁰ APRG, Księga zgonów, 1847-1862, k. 268/54.

⁴¹ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 83-88.

⁴² APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 195.

⁴³ APL ChKG, Spisy statystyczne i raporta periodyczne, sygn. 35/95/0/6/163, k. 55.

⁴⁴ APL ChKG, Spisy statystyczne i raporta periodyczne, sygn. 35/95/0/6/163, k. 58.

⁴⁵ APL ChKG, Spisy statystyczne i raporta periodyczne, sygn. 35/95/0/6/163, k. 116.

Odcisk 1 – Rok 1873. Odcisk pieczęci urzędowej „Grecko-unickiej cerkwi w Świdnikach” (ze zbiorów parafii r.l. Grabowiec).

3. Statystyka urodzeń, ślubów, zgonów – parafia greckokatolicka Świdniki

Tabela 1 – Statystyka urodzeń, ślubów, zgonów (z lat 1811-1825 wg akt cywilnych, pozostałe lata wg akt cywilno-religijnych)⁴⁶

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1815	14	6	6	1851		2	
1816				1852	46	8	45
1817				1853	38	15	38
1818	38	9	7	1854		8	
				1855	15	10	113
				1856		6	
				1857		8	
				1858		16	
				1859		16	
				1860		17	
				1861		19	
				1862		16	
				1863		8	
				1864	50	10	23
				1865	48	10	29
				1866	54	5	41
				1867	31	5	25

⁴⁶ APZ APGŚwidniki, UMZ, 1815, sygn. 88/573/5/-/1; APZ APGŚwidniki, UMZ, 1818, sygn. 88/573/5/-/2; APL APGG, sygn. 35/1999/0/1/54.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
				1868		9	
				1869	39	3	14
				1870	37	11	16
				1971	43	11	31
				1872		8	
				1873		7	
				1874		5	
				1875		3 z 9	

4. Księża parafii greckokatolickiej św. Mikołaja Biskupa Mireńskiego (z Miry) w Świdnikach

4.1. Chronologiczny wykaz proboszczów, administratorów greckokatolickiej parafii Świdniki

Tabela 2 – Wykaz proboszczów i administratorów parafii greckokatolickiej w Świdnikach (także kolatorów cerkwi filialnej w Świdnikach)

L.p.	Imię/imiona i nazwisko	Okres pracy w Świdnikach
1	Jan Gierowski	-1789-; paroch
2	Szymon Szokalski (Symeon), 1765-1843	1796-1818; kolator cerkwi Świdniki – filialnej parafii Grabowiec -wrzesień 1817-1838-; proboszcz parafii Świdniki
3	Jan Lisowski	-1841-1842; administrator
4	Mateusz Bielawski	24.02.1842-03.04.1842; administrator
5	Jan Liszkiewicz, 1812-1863	03.04.1842-09.09.1863; administrator
6	Piotr Liszkiewicz, 1833	ok. 10.09.1863-24.07.1864-; administrator
7	Michał Krypiakiewicz	-09.10.1864-31.12.1867; administrator
8	Romuald Michał Mosiewicz, 1842-1907	01.01.1868-11.11.1873-; proboszcz
9	Marcjan Mogielnicki (Marceli), 1848-ok.1885	-31.12.1873-13.05.1875; administrator i proboszcz
10	Gabriel Koźmiński, 1842-1900	; administrator

4.2. Bielawski Mateusz, administrator

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

4.3. Gierowski Jan, paroch

Paroch parafii Świdniki (-1789-)⁴⁷.
Żona: Anastazja.

4.4. Koźmiński Gabriel, 1842-1900

Urodził się w 1842 roku w Królestwie Polskim w rodzinie duchownego. Uczęszczał do świeckiej szkoły w Hrubieszowie (4 klasy). Następnie uczęszczał do Seminarium Duchownego w Chełmie (1863-1869), Wyświęcony w 1870 roku.

Administrator parafii Siedliska, *Świdniki*, Chmielek. W 1875 roku przyjął prawosławie. Zmarł w 1900 roku będąc proboszczem w Chmielku⁴⁸.

4.5. Krypiakiewicz Michał, administrator

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

4.6. Lisowski Jan, 1811-, administrator, dziekan dubieniecki

Urodził się 14 marca 1811 roku w Tyszowcach, syn ks. Mikołaja Lisowskiego i Marianny z Szokalskich. Kleryk Seminarium Diecezji Chełmskiej (-1838-)⁴⁹.

Regens i nauczyciel Szkoły Śpiewaków w Chełmie (1840-1841-). Kooperator parafii Miączyn (-1839-). Administrator parafii Świdniki (-1841-1842), Pobołowice (-1842-), Dubienka (-1853-1865-).

Dziekan greckokatolickiego dekanatu dubienieckiego (-1853-1865-, Dubienka).

Siostra: Franciszka, primo voto Lewicka, secundo voto Witoszyńska.

Żona: Tekla z Sanockich. Urodziła się w 1821 roku (około) w Cześnikach, córka Stefana i Katarzyny z Szokalskich. Ślub odbył się, 14 lutego 1838 roku, w cerkwi r.g. w Miączynie. Zmarła 4 maja 1863 roku w Dubience.

Dzieci:

- Franciszka, 1840-. Patrz hasło: Żarski Atanazy („Ogólny wykaz księży ...).
- Leon, 1856-. Urodził się 3 marca 1856 roku w Dubience⁵⁰.
- Józef, 1858-. Urodził się 23 kwietnia 1858 roku w Dubience⁵¹.

4.7. Liszkiewicz Jan, 1812-1863, administrator

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

4.8. Liszkiewicz Piotr, 1833- administrator

⁴⁷ APZ APGHoryszówR, sygn. 88/573/1/-/1, k. 10.

⁴⁸ Kołbuk DU, s. 140.

⁴⁹ APL APRTysz, sygn. 35/1945/0/1/1, k. 14/31; APL ChKG, sygn. 35/95/0/6/163, k. 53-55; APL ChKG, sygn. 35/95/0/9.3/245, k. 4; APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/518, k. 49; APL APGUbrodowice, sygn. 35/2165/0/2.2/2, k. 71/5; APL APGMiączyn, sygn. 35/2069/0/2.4/21, k. 8/30; Spis DGCh 1863, s. 7, 8; APL APRTysz, sygn. 35/1945/0/1/2, k. 14/31; APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/49; APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/50; APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/55, k/ 31/1; APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/56; APL APGMiączyn, sygn. 35/2069/0/2.4/17, k. 21/2; APL APGMiączyn, sygn. 35/2069/0/2.4/20, k. 61/9.

⁵⁰ APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/49, k. 3/9.

⁵¹ APL APGDubienka, sygn. 35/1996/0/2.4/50, k. 9/27.

Urodził się w 1833 roku. Wyświęcony w 1859 roku⁵². Administrator parafii Świdniki⁵³ (ok. 10.09.1863-24.07.1864-). Administrator parafii Wojsławice⁵⁴ (-1863-; jednocześnie i Świdniki).

4.9. Mogielnicki Marcjjan (Marceli), 1848-ok.1885

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

4.10. Mosiewicz Romuald Michał, 1842-1907

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

4.11. Szokalski Szymon (Symeon), 1765-1843, kooperator, proboszcz

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

5. Diacy, psalmiści, słudzy cerkwi parafialnej parafii greckokatolickiej św. Mikołaja Biskupa Mireńskiego (z Miry) w Świdnikach

5.1. Wykaz diaków

Tabela 3 – Wykaz diaków cerkwi parafialnej (parafii greckokatolickiej) w Świdnikach

Imię/imiona i nazwisko	Informacje
Nikanor Połapczuk (Potapczyński)	Urodził się w 1778 roku. Rodzice: Xenia i Szymon. Sposobił się na diaka przy cerkwi w Radczu (Radaczu?). Pracował jako diak przy wielu cerkwiach. Diak przy cerkwi w Świdnikach (-1835-1842-). W 1838 roku był żonaty i miał jednego syna, miał także dwóch braci Jakuba (17 lat) i Filipa (lat 14) ⁵⁵ .
Aleksander Wokulski	-1841-; diak; patrz GSB

5.2. Wykaz sług

Imię/imiona i nazwisko	Informacje
Piotr Rudź, 1776-	-1835-; sługa cerkiewny; patrz GSB
Piotr Kręcisz, 1774-	-1838-; sługa cerkiewny; patrz GSB

6. Parafia prawosławna św. Mikołaja Biskupa Mireńskiego (z Miry) w Świdnikach na przestrzeni dziejów

⁵² Spis DGCh 1863, s. 8, 9.

⁵³ APL APGG, sygn. 35/1999/0/1/54.

⁵⁴ Spis DGCh 1863, s. 8, 9.

⁵⁵ APL ChKG, O diakach, śpiewakach i bractwach, sygn. 35/95/0/14/1167, k. 61, 264.

6.1. Opis dziejów parafii, XIX wiek

Parafia w dekanacie zamojskim diecezji chełmsko-warszawskiej

Parafia w dekanacie 2. okręgu hrubieszowskiego

W 1885 roku w miejscowości była parafialna cerkiew, a także m.in. szkoła początkowa, przytułek dla starców⁵⁶.

W 1886 roku parafia prawosławna Świdniki należała do dekanatu 2. okręgu hrubieszowskiego⁵⁷. Dziekanem tego dekanatu był ks. Marcjan Mogielnicki (więcej patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu” – rozdział „Proboszczowie, administratorzy parafii unickiej w Grabowcu”).

W 1886 roku starostą cerkiewnym cerkwi Świdniki (gmina Miączyn, pow. hrubieszowski, gubernia lubelska) był Mikołaj Obruśniak (?) a bratczykami Andrzej Tomaszczuk (?) i Wasyl Baran⁵⁸.

W XIX, zapewne po 1886 roku, przy cerkwi funkcjonował szpital wybudowany przez właściciela majątku Świdniki Jana Węgleńskiego⁵⁹.

W 1893 roku do prawosławnej cerkwi świdnickiej należały wsie: Świdniki, Rogów, Żuków, Stanisławka⁶⁰.

1 lipca 1902 roku parafianie prawosławnej parafii w Świdnikach wraz z proboszczem przybyli do Turkowic (gmina Werbkowice) na święto ikony Matki Boskiej Turkowickiej (przypadające wówczas na 2 lipca)⁶¹.

W 1906 roku parafianie prawosławnej cerkwi otrzymali błogosławieństwo biskupa diecezji chełmsko-lubelskiej za ofiarowanie grobu (za 200 rubli) do cerkwi oraz obrazu przedstawiającego Chrystusa leżącego w grobie⁶².

6.1. Chronologiczny wykaz proboszczów, administratorów prawosławnej parafii Świdniki

Tabela 4 – Wykaz proboszczów i administratorów parafii prawosławnej w Świdnikach („настоятель свидницкаго православного прихода”⁶³)

L.p.	Imię/imiona i nazwisko	Okres pracy w Świdnikach
1	Marcjan Mogielnicki	14.05.1875-25.04.1876-
2	Tymoteusz Tracz	-03.10.1876-02.07.1878-

⁵⁶ Słownik GKP T11, s. 648.

⁵⁷ PKLG 1887, s. 79.

⁵⁸ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 141, 142.

⁵⁹ Kołbuk Witold, Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin, 1992, s. 245.

⁶⁰ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 137.

⁶¹ CWEW 1902, Nr 33, s. 396-397.

⁶² CCZ 1906, Nr 7, s. 205.

⁶³ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 130.

L.p.	Imię/imiona i nazwisko	Okres pracy w Świdnikach
3	Jan Turiański	-08.10.1878-1891
4	Izjasław Głowacki	12.12.1901-1902- ⁶⁴
5	Leon Straszkiwicz	-1906- ⁶⁵
6	Grzegorz Kadyj	-1914- ⁶⁶

6.2. Mogielnicki Marcjan (Marceli), 1848-ok.1885

Patrz „Monografia parafii greckokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grabowcu”.

6.3. Tracz Tymoteusz, 1847-

Urodził się 1847 roku (około), syn Maksyma i Kseni z Fedorowiczów. Uczęszczał do Chełmskiego Seminarium Duchownego (-1875-)⁶⁷.

Administrator parafii Świdniki⁶⁸ (-03.10.1876-02.07.1887-).

Żona: Ewa z Wojnowskich. Urodziła się w 1855 roku (około), córka Mikołaja (patrz hasło; Wojnowski Mikołaj, „Ogólny wykaz księży ...”) i Leontyny ze Starkiewiczów. Ślub 22 października 1875 roku w prawosławnej cerkwi w Hostynnem.

6.4. Turiański Jan

Administrator parafii Świdniki⁶⁹ (-08.10.1878-1891-).

6.5. Statystyka urodzeń, ślubów, zgonów – parafia prawosławna Świdniki

Tabela 5 – Statystyka urodzeń, ślubów, zgonów⁷⁰

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1875		6 z 9		1891		16	
1876		4					
1877		5					
1878		8					
1879		9					
1880		8					

⁶⁴ CWEW 1902, Nr 33, s. 398; APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 175.

⁶⁵ PKLG 1906, s. 178.

⁶⁶ PKLG 1906, s. 176; Chełmska, s. 219.

⁶⁷ APZ APPHostynne, sygn. 88/672/0/-/1, k. 31/3.

⁶⁸ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 130, 131; PKLG 1885, s. 91; PKLG 1887, s. 79; APGG, sygn. 35/1999/0/1/54.

⁶⁹ PKLG 1885, s. 91; PKLG 1887, s. 79; APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 131; APGG, sygn. 35/1999/0/1/54.

⁷⁰ APGG, sygn. 35/1999/0/1/54.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
1881		15					
1882		10					
1883		9					
1884		7					
1885		7					
1886		3					
1887		12					
1888		13					
1889		15					
1890		13					

7. Cmentarz parafialny

W **1878** roku proboszcz parafii Świdniki, poprzez dziekana zamojskiego, prosi władze cerkiewne w Chełmie o zgodę na powiększenie cmentarza o 95 sążni kwadratowych (grunt chcą kupić parafianie), gdyż dotychczasowy cmentarz jest już zapelniony⁷¹.

7 kwietnia **1879** roku ksiądz (священник) Jan Turiański poświęcił nowy cmentarz, który został następnie ogrodzony 18 kwietnia tego roku⁷².

Reprodukcja 1 – Rok 1913. Cmentarz parafialny w Świdnikach. Przed cmentarzem ciało bandyty Rycaja, leżące wówczas już 12 dni (Tygodnik Ilustrowany, 1915, Nr 14, s. 272).

8. Bibliografia (w załączeniu)

⁷¹ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 129.

⁷² APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat grabowiecki. Parafia Świdniki, sygn. 35/95/0/10/518, k. 131.